

5 YHTEENVETO

Tämä tutkimus on kolmas osa erilaisia suomalaisia festivaaliyleisöjä käsittelevää sarjaa. Aiemmin on tutkittu musiikkifestivaaleja, kaupungeissa pidettäviä yhteen taiteenalaan keskittyviä festivaaleja. Tässä tutkimuksessa käsitellään yleisfestivaaleja. Yleisfestivaaleilla tarkoitetaan lukuisia eri taiteenaloja käsitteleviä festivaaleja, jotka järjestetään kaupungeissa. Tutkimuskohteena ovat Joensuun Laulujuhlien ja Helsingin juhlatuokkien yleisöt.

Tutkimusaineisto kerättiin haastatteluin ja kyselylomakkein. Sekä Helsingissä että Joensuussa haastatteluihin osallistui tai kyselylomakkeisiin vastasi noin tuhat kävijää. Tämä tutkimus käsittelee nimenomaan maksullisissa tilaisuuksissa käyviä, mukaan ei voitu ottaa ilmaistilaisuuksia, vaikka niillä onkin keskeinen merkitys festivaalien ohjelmistossa.

Niin Joensuun Laulujuhlilla kuin Helsingin juhlatuokilla toistuu jo aiemmin havaittu seikka, että kulttuuriyleisö on naisvaltaista, korkeasti koulutettua ja korkeassa sosioekonomisessa asemassa olevaa. Molemmat tapahtumat keräävät yleisönsä lähialueilta, varsin harvat ovat pitkämatkalaisia. Myös ulkomaalaisten vieraiden osuus on pieni lukuunottamatta Juhlatuokkien klassisen musiikin konsertteja, joissa ulkomaalaisia oli parhaimmillaan vajaa kymmenesosa.

Helsingissä tarkempi asuinpaikkatarkastelu osoitti, että yleisö tulee erityisesti Helsingin kantakaupungista Kehä I:n sisäpuolelta. Helsingissä pohjois-, koillis- ja itäosat ovat puolestaan aliedustettuina. Vantaalaisia yleisöstä on suhteellisen vähän, espoolaisten edustus on suurempaa.

Suurin osa yleisöstä on käynyt aiemminkin Laulujuhlilla tai Juhlatuokilla. Joka neljäs tai joka viides kävijä on ensikertalainen. Juhlatuokot on löytänyt uutta yleisöä erityisesti Huvilateltan ja sen ohjelmistopolitiikan ansiosta. Tämä näkyy muun muassa ensikertalaisten suurehkona määränä nimenomaan Huvilateltan cross over – ja populaarikulttuuritilaisuuksissa. Huvilateltta tavoittaa myös uutta yleisöä korkeakulttuurin pariin. Tyypillinen Joensuun Laulujuhlien vieras käy keskimäärin kolmessa tilaisuudessa, Helsingin juhlatuokkien vieras puolestaan kahdessa.

Kulttuurin seuraamisen suhteen festivaaliyleisö on hyvin harjaantunutta, vain aniharvat käyvät kulttuuritilaisuuksissa ainoastaan festivaalien yhteydessä. Tyypillisesti yleisö on hyvinkin aktiivista, esimerkiksi Juhlatuokilla suurin yksittäinen ryhmä olivat vuosittain yli kahdessakymmenessä kulttuuritilaisuudessa käyvät henkilöt.

Kiinnostus kulttuuriin näkyy myös omakohtaisena kulttuuriharrastuksena: noin joka toinen festivaalivieras soittaa tai on joskus soittanut jotain instrumenttia. Myös muut taideharrastukset, kuten esimerkiksi tanssi ja kuvataide, ovat monille läheisiä. Ei ole siten sattumaa, että usean kävijän lapsuuskodissa on ollut runsaasti kulttuuriaktiiviteetteja.

On kiinnostavaa, että yleisöt poikkeavat toisistaan tilaisuuden luonteesta riippuen. Tilaisuudet kategorisoitiin karkeasti ottaen kolmeen luokkaan: korkeakulttuuritilaisuuksiin (esim. sinfoniakonsertit), populaarikulttuuritilaisuuksi-

siin (esim. rockkonsertit) ja cross over -tilaisuuksiin (esim. rajoja ylittävät tilaisuudet, kuten Adiemus). Luokituksen tarkoituksena on luonnehtia tilaisuuksia niille tyypillisten piirteiden mukaisesti. Varsinkin Helsingin juhlatilaisuuksilla ero korke- ja populaarikulttuuriyleisön välillä on havaittavissa monin eri tavoin. Ero näkyy niin koulutuksessa ja sosioekonomisessa asemassa kuin myös taideharrastuksissa ja lapsuuskodin kulttuuriaktiiviteeteissa. Myös cross over -tilaisuudet erottuvat muista, joskin niiden yleisöt ovat tyypillisesti heterogeenisempiä kuin esimerkiksi korkeakulttuuriyleisöt. Joensuun Laulujuhlla vastaavia eroja on havaittavissa myöskin, joskaan ei aivan yhtä selkeästi kuin Helsingissä.

Yleisöiltä tiedusteltiin rahankulutusta festivaalien yhteydessä. Joensuussa kukin kävijä kulutti keskimäärin hieman yli 300 markkaa, Helsingissä taas hieman vajaat 400 markkaa. Kulutuksen taloudellisen vaikutuksen arvioiminen tapahtumapaikkakunnille on varsin ongelmallista. Tässä tutkimuksessa joudutaan esittämään useita erilaisia arvioita taloudellisista vaikutuksista joutuessaan muun muassa siitä, että yleisömäärien tarkka selvittäminen on hankalaa, jos halutaan tietää eri kävijöiden määrät. Karkea arvio on se, että Joensuun Laulujuhlla kävijät jättivät kaupungin talouselämään noin 1,5 miljoonaa markkaa, Helsingissä puolestaan Juhlaviikkojen yleisö jätti Helsingin talouselämään noin 6 miljoonaa markkaa. Nämä summat liittyvät nimenomaan maksullisten tilaisuuksien kävijöiden kulutukseen.